

مروری مختصر بر سیاست‌های مالی و اقتصادی (با تأکید بر نامگذاری سال ۹۵: اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل)

احمد مخمل‌باف - باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بیرجند

Ahmadmakhmalbaf@yahoo.com

حمیده مخمل‌باف - دانشجویی کاردانی رشته حسابداری، آموزشکده فنی و حرفه‌ای دختران سپیده کاشانی، بیرجند، ایران

فاطمه فاروقی‌فر - کارشناسی حسابداری

چکیده - اتخاذ سیاست‌های مالی و اقتصادی برای مقابله با بحران‌ها و تحریم‌های مالی و اقتصادی که به صورت مستقیم یا غیرمستقیم بر روی اقتصاد بسیاری از کشورها تأثیر گذاشته است، به جهت جلوگیری از تشدید و تسریع این بحران‌ها و تحریم‌ها، امری ضروری است. این مطالعه با روش اسنادکاوی به مروری مختصر بر سیاست‌های مالی و اقتصادی، می‌پردازد. در ادامه این مطالعه به تعریف، الزامات، اهداف و ابزارهای سیاست‌ها مالی و اقتصادی، و مفهوم اقتصاد مقاومتی می‌پردازد و در انتها پیشنهادهایی برای تحقق اهداف، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ارائه می‌نماید.

کلمات کلیدی: سیاست مالی، سیاست اقتصادی، ثبات اقتصادی، اقتصاد مقاومتی، اقتصاد.

مقدمه

در دهه اخیر بروز و گسترش بحران‌های مالی بر روی اقتصاد بسیاری از کشورها به صورت مستقیم و غیرمستقیم تأثیر گذاشته است. لذا برای مقابله با این بحران‌ها و تحریم‌های مالی و اقتصادی، ضروری است که دولت‌ها سیاست‌هایی را اتخاذ نمایند و از تشدید و تسریع در بحران و تحریم‌ها جلوگیری نمایند. یکی از مهمترین عوامل و فاکتورها برای حرکت به سمت پویایی و پایایی اقتصادی، بسترسازی شرایط با ثبات در بخش‌های گوناگون اقتصاد می‌باشد؛ به بیان دیگر برای رسیدن به ثبات اقتصادی و خروج از تحریم‌های مالی و اقتصادی باید بستر مناسب را برای پیاده‌سازی سیاست‌های مالی و اقتصادی فراهم نمود. سیاست‌های مالی و اقتصادی از عناصر فعال و مهم در علم اقتصاد است که از مهمترین تقسیم‌بندی‌های آن می‌توان به سیاست مالی انبساطی و انقباضی اشاره نمود. سیاست‌های مالی و اقتصادی ابزاری است در دست دولت‌ها که با استفاده از آن می‌توانند بر مهمترین متغیرها در اقتصاد تأثیر بگذارند. یکی از متغیرهای بسیار مهم در اقتصاد، اهمیت منابع انسانی می‌باشد که تقویت و تأمین

مخارج آن از اولویت‌های کشورهای توسعه یافته و همچنین کشورهای در حال توسعه می‌باشد. توزیع عادلانه درآمد و رشد اقتصادی نیز از مباحثی است که مورد توجه اقتصاددانان می‌باشد که تا حد بسیار بالایی در سیاست‌گذاری اقتصادی مورد توجه قرار می‌گیرد. یکی از تدابیر و الگوهای اقتصادی، بحث اقتصاد مقاومتی می‌باشد. اقتصاد مقاومتی مختص یک کشور نیست و در کشورهایی که در صدد مقام سازی اقتصادی خود می‌باشند، به کار برده می‌شود تا از تهاجمات، سوءنیت‌ها و تحریم‌ها در برابر شرایط اقتصادی دفاع شود. اقتصاد مقاومتی را می‌توان به مثابه یک دفاع در یک جنگ اقتصادی دانست که مانع از تحت تأثیر قرار گرفتن ثبات اقتصادی یک کشور در مقابل تهدیدها و تحریم‌ها می‌شود. ثبات اقتصادی یکی از مهمترین وظایف حکومت‌ها به حساب می‌آید و دولت‌ها با اتخاذ سیاست‌های مالی و اقتصادی تا حد زیادی می‌توانند از تحمیل هزینه‌های مختلف بر اقتصاد جلوگیری کنند. اتخاذ سیاست‌های مالی و اقتصادی صحیح و به هنگام به ویژه در کشورهای در حال توسعه می‌تواند موجبات تشکیل سرمایه، ثبات و رشد اقتصادی، تجهیز منابع، اشتغال، عدالت و توزیع عادلانه درآمد را فراهم آورد. هدف از این مقاله نگاهی اجمالی به سیاست‌های مالی و اقتصادی می‌باشد.

تعریف سیاست مالی و اقتصادی

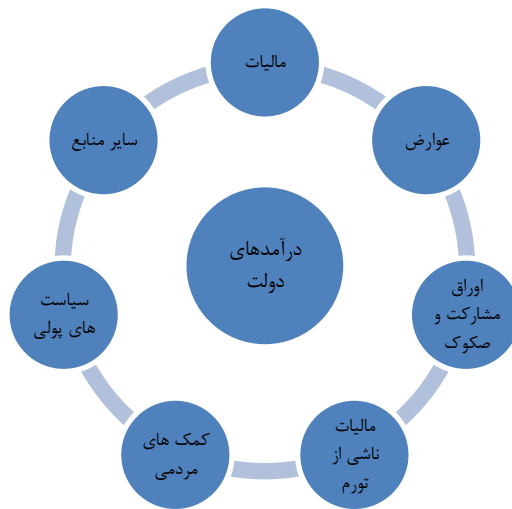
در فرهنگ عمید واژه سیاست این گونه آمده است که: سیاست اداره کردن امور مملکت، مراقبت امور داخلی و خارجی، اصلاح امور خلق، رعیت‌داری، مردم‌داری می‌باشد و واژه پلیتیک به معنی مصلحت‌دان و با تدبیر نیز گفته می‌شود. به گفته بخش سیاست سایت تبیان، سیاست را می‌توان به عنوان یکی از چهار شکل زیر تعریف نمود: ۱- سیاست به عنوان یک فعالیت: سیاست فعالیتی است که به شکل نیمه وقت و یا تمام وقت توسط سیاست‌مداران انجام می‌شود. ۲- سیاست به عنوان امور جاری: برای برخی مردم غیر علاقه‌مند به امور سیاسی، سیاست بخشی از زندگی است که آنان نمی‌خواهند در آن درگیر شوند، واژه مشابه و نزدیک به این موضوع "زندگی سیاسی" است. ۳- سیاست به عنوان تعارض و راه-حل تعارض: تعارض و عدم تفاهم امری عمومی در جامعه است، لذا اگر تعارضی در جامعه وجود نداشته باشد، نیازی به سیاست نیست. ۴- سیاست به عنوان آنچه دولت انجام می‌دهد: برای حکومت کردن باید به کنترل کردن پرداخت و تمام جوامع توسط حکومت‌ها با کنترل روبرو هستند، در واقع بر این مبنا هر آنچه دولت انجام می‌دهد، سیاست محسوب می‌شود. در این مطالعه نیز سیاست به عنوان آنچه دولت انجام می‌دهد مدنظر است. سیاست مالی و اقتصادی را با توجه به مطالعه فلاحی و دیگران

(۱۳۸۸) می‌توان اینگونه بیان نمود که سیاست مالی و اقتصادی به مجموعه اقدامات دولت در زمینه مخارج دولت، مالیات‌ها و پرداخت‌های انتقالی گفته می‌شود که برای رسیدن به مقاصد گوناگون به کار می‌رود. همچنین ستوده‌نیا و عابدی (۱۳۹۲)، سیاست‌های مالی و اقتصادی را مجموعه‌ای از تصمیمات و اقداماتی می‌دانند که به وسیله مقامات پولی و دولتی به منظور تحت تأثیر قراردادان مجموعه فعالیت‌های اقتصادی به کار گرفته می‌شود. از دیدگاه اسلام و قرآن نیز سیاست اقتصادی به منظور کارسازی مصرف متوسط برای همه مردم، جلوگیری از اسراف و زیاده‌روی ثروتمندان، هدایت پس‌اندازها به سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی و تولیدی، فراهم سازی زمینه برای آزادی انسان‌ها و رهایی از دست اربابان زور و تزویر و رهنمون شدن به سمت قله‌های بلند سعادت و تقرب به پروردگار توصیه می‌شود.

الزامات، اهداف و ابزارها در سیاست مالی و اقتصادی

با بررسی سیاست‌های اقتصادی و مالی از منظر تاریخی، چنین دریافت می‌شود که این سیاست‌ها همزمان با شناخت پول در اقتصاد بوده است. در گذشته که فلزات گران‌بها در نقش وسیله مبادلات محسوب می‌شد، این سیاست‌ها منحصر به حد و حصر کنترل و برنامه‌ریزی استخراج این فلزات بود. اما امروزه با گسترش روزافزون جوامع، نیاز به سیاست‌های مالی و اقتصادی نیز همراه با پیشرفت و شرایط جدید در جوامع، بیش از پیش گردیده است. بنابراین امروزه، سیاست‌های مالی و اقتصادی در سطح فعالیت‌های اقتصادی و تنظیم درآمد، نقش فعالی دارد. همچنین در گزارش کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی و نظارت بر اجرای اصل ۴۴ در مورد سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و قوانین متناظر و پیشنهادهایی در مورد نحوه اجرایی شدن آن‌ها، در دوره نهم، سال سوم، مورخ ۱۳۹۳/۰۹/۱۵، مقام معظم رهبری ۷ الزام و انتظار را در اجرای این سیاست‌ها به این قرار که: ۱- عزم جدی مسئولان و مدیران اصلی و فعالان مردمی، ۲- ورود در میدان عمل (تبدیل شدن به برنامه و سیاست‌های اجرایی، زمان‌بندی، شاخص‌گذاری و نظارت)، ۳- هماهنگی میان بخش‌های گوناگون، ۴- نظارت در همه سطوح، ۵- رفع موانع (به ویژه موانع قانونی)، ۶- گفتمان‌سازی، ۷- پایش و اطلاع‌رسانی (ایجاد مرکز قوی برای رصد، گردآوری و پایش اطلاعات)، ذکر کرده‌اند. دست یافتن به اهداف سیاست‌های مالی و اقتصادی مستلزم در اختیار داشتن ابزارها و وسایلی است. این ابزارها در حقیقت همان ابزارهای بودجه‌ای است (اشرفی پور، ۱۳۹۲). از این‌رو سیاست‌های مالی و اقتصادی در قالب بودجه دولت

معطوف به درآمدها و مخارج دولت است. از آنجا که دولت بدون درآمد توان بقا ندارد، لذا یکی از اساسی‌ترین آرمان‌های دولت در جهت بقا مالیات است. درآمدهای دولت از آنجا که در اقتصاد لیبرال منبع اصلی درآمد دولت را مالیات است به دو دسته درآمد عادی و درآمد فوق‌العاده تقسیم می‌شود. منظور از درآمدهای عادی همان درآمدهای مالیاتی و منظور از درآمدهای فوق‌العاده، درآمدهایی است که از سایر منابع تحصیل می‌شود. اشرفی‌پور (۱۳۹۲) در مطالعه خود بیان می‌دارد که درآمدهای فوق‌العاده از نظر مکتب کلاسیک برای تأمین مالی مخارج فوق‌العاده و استثنایی تخصیص می‌یابد. وی به نقل از زندگی حقیقی (۱۳۶۹) بیان می‌دارد که دگرگونی‌های کمی و کیفی در هزینه‌های دولت و تحول در اقتصاد لیبرال سبب تحول و تعدد منابع تأمین مالی مخارج شده است. سیاست‌های پولی نیز به عنوان جزئی از سیاست‌های اقتصادی باید هماهنگ و همساز با سیاست‌های دیگر، سیاست‌های مالی و اقتصادی را در نیل به اهداف خود یاری دهد. در یک جمع‌بندی شکل شماره ۱، منابع تأمین مالی را نشان می‌دهد.

شکل شماره ۱: منابع تأمین اعتبار دولت (درآمدهای دولت)

در ادامه و به صورت مختصر هر یک از این منابع تأمین اعتبار نامبرده در شکل شماره ۱ توضیح

داده می‌شود:

مالیات: دریافت مالیات مهمترین منبع و روش تأمین مالی در دولت می‌باشد که از فعالیت‌های مشخص اقتصادی دریافت می‌شود.

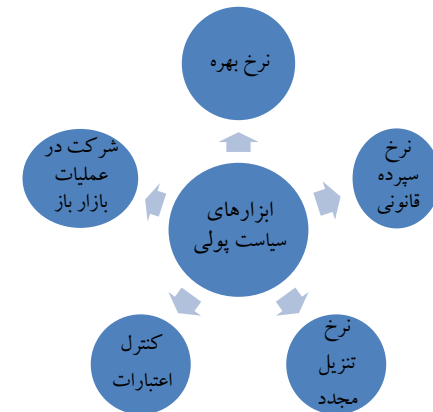
عوارض: دولت بخشی از منابع تأمین اعتبار خود را از طریق دریافت عوارض از مصرف‌کنندگان تأمین می‌کند و باعث می‌شود امکانات عمومی به گونه‌ای که مانع از تراکم گردد تقسیم شود. اوراق مشارکت و صکوک (اوراق بهادار اسلامی): دولت اوراقی را صادر می‌کند و در مقابل خریداران اوراق برگه‌ای را دریافت می‌کنند که نشان از تعهد به بازپرداخت وام و بهره اوراق در آینده است.

مالیات ناشی از تورم: تورم یک نوع مالیات است، چرا که تنها دولت‌ها در تمام کشورها دارای قدرت چاپ و انتشار پول هستند و در این میان میزان بار تورم برحسب اینکه فرد تا چه اندازه موفق به اصلاح درآمد و پول خود می‌شود، خواهد بود.

کمک‌های مردمی: به هنگام تأمین اعتبار برای برنامه‌های خاص از قبیل کمک به زلزله زدگان، سیل زدگان و ... دولت از کمک‌های مردمی استفاده می‌نماید.

سیاست‌های پولی: اجرای سیاست‌های پولی مستلزم در اختیار داشتن ابزارهایی است که در شکل شماره ۲، این ابزارها نشان داده شده است.

سایر منابع: منابع تأمین مالی دیگری همچون، درآمدهای ناشی از املاک عمومی، جریمه‌ها، منابع معدنی، انحصارات دولتی و ... نیز در اختیار دولت قرار دارد.

شکل شماره ۲: ابزارهای سیاست‌های پولی دولت

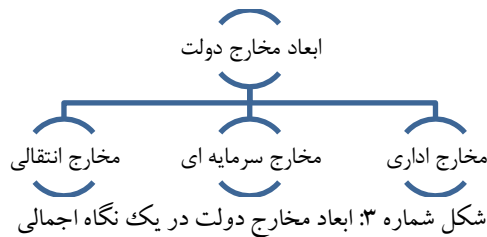
در ادامه و به صورت مختصر هر یک از این ابزارهای نامبرده در شکل شماره ۲ توضیح داده می‌-

شود:

نرخ بهره: نرخ بهره یا سود بانکی، وجهی است که در مقابل سپرده‌گذاری افراد به آن‌ها تعلق می‌گیرد.

نرخ سپرده قانونی: نرخى است که بانک مرکزی یا هر دستگاه کنترل کننده اعتبارات دیگری، بانک‌ها را مجبور می‌کند تا نسبت معینی از سپرده‌های مشتریان خود را نزد بانک مرکزی نگهداری کنند. نرخ تنزیل مجدد: بهره‌ای که بانک مرکزی، اسناد تجاری مدت‌دار بانک‌های تجاری را از قبیل سفته و برات و ... تنزیل می‌نماید و بر اساس آن به بانک‌های تجاری وام اعطا می‌کند. کنترل اعتبارات (کمی و کیفی): منظور تنظیم و تعیین اعتبارات در جهت اعمال سیاست ارشادی دولت است.

شرکت در عملیات بازار باز: بانک مرکزی از طریق خرید و فروش اوراق بهادار در بازار آزاد بر مقدار و عرضه پول و در نتیجه بر فعالیت‌های اقتصادی تأثیر می‌گذارد. از طرف دیگر و در مقابل درآمدها یا منابع تأمین اعتبار دولت، مخارج دولت قرار دارد که اشرفی‌پور (۱۳۹۲) در مطالعه خود از مخارج دولت به عنوان بهای خدمات و کالاهایی تعبیر می‌کند که در حدود فعالیت دولت پرداخت می‌شوند. مخارج دولت را از بعد ماهیت می‌توان به سه بعد تقسیم نمود که شکل شماره ۳ این ابعاد را نشان می‌دهد.

در ادامه و به صورت مختصر هر یک از این ابعاد مخارج دولت در شکل شماره ۳ توضیح داده می‌شود:

مخارج اداری: این مخارج در حقیقت همان مخارج تولیدی اما به صورت مخارج خدمات است، که شامل مخارجی همچون مخارج مربوط به پرسنل، امنیت و ... است.

مخارج سرمایه‌ای: این مخارج معمولاً در مورد دارایی‌های فیزیکی با عمر بیش از یک سال بکار می‌رود و شامل بهبود سرمایه‌گذاری‌ها و یا تجدید دارایی‌های فیزیکی که افزایش عمر مفید آن‌ها را به دنبال داشته باشد، است.

مخارج انتقالی (توزیعی): این مخارج در مقابل خرید کالاها و خدمات پرداخت نمی‌شود، بلکه به صورت بلاعوض قدرت خرید یا درآمدی را به یک واحد دیگر منتقل می‌کند، که علت نام‌گذاری این مخارج نیز همین موضوع می‌باشد. این مطالعه در ادامه تأثیر سیاست‌های مالی را در ثبات مالی و اقتصادی مورد بررسی قرار می‌دهد.

تأثیر سیاست‌های مالی در ثبات مالی و اقتصادی

ثبات مالی و اقتصادی عبارت نسبتاً جدیدی است که پس از وقوع بحران‌های مالی آمریکای لاتین، آسیای جنوب شرقی، روسیه و ترکیه از اواخر دهه‌ی گذشته میلادی به میزان وسیع و فزاینده‌ای در مجامع سیاست‌گذاری و ادبیات اقتصادی مطرح شده است. اتخاذ تدابیر پیشگیرانه برای مقابله با ریسک‌های سیستمیک در بخش مالی و ایجاد استحکام در مؤسسات مالی برای کاهش هزینه بحران-های مالی، عناصر اصلی بسته سیاستی ثبات مالی و اقتصادی هستند؛ به عبارت دیگر ثبات مالی را می‌توان توانایی سیستم اقتصادی برای اختصاص منابع، مدیریت ریسک و جذب شوک‌های مختلف تعریف نمود (ستوده‌نیا و عابدی، ۱۳۹۲). ثبات پولی و مالی از جمله فاکتورهای مهم تشکیل دهنده ثبات اقتصادی و خروج از بحران‌های اقتصادی به شمار می‌آید و اعمال سیاست‌های مناسب پولی و مالی بصورت همزمان می‌تواند زمینه ثبات اقتصادی در کشور را فراهم آورد (همان). به طور کلی و با توجه به نتایج بدست آمده در تحقیق ستوده‌نیا و عابدی (۱۳۹۲) برای دستیابی به ثبات مالی و اقتصادی باید از ابزارهایی نظیر مخارج عمرانی دولت، شاخص سیاست پولی و درآمدهای مالیاتی استفاده شود و برای حفظ ثبات مالی باید از اتکای بودجه بر صادرات محصول استراتژیک کاسته و بیشتر بر مالیات‌ها تمرکز گردد.

اقتصاد مقاومتی در ایران

در گزارش کمیسیون ویژه حمایت از تولید ملی و نظارت بر اجرای اصل ۴۴ در مورد سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و قوانین متناظر و پیشنهادهایی در مورد نحوه اجرایی شدن آن‌ها، دوره نهم، سال سوم، مورخ ۱۳۹۳/۰۹/۱۵، چنین آمده است که اقتصاد مقاومتی به مثابه الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی، نه یک راهبرد کوتاه مدت برای شرایط کنونی کشور بلکه یک تدبیر بلندمدت است که می‌تواند اهداف نظام جمهوری اسلامی را در زمینه مسائل اقتصادی برآورده

نماید. در این گزارش به نقل از مقام معظم رهبری ۱۰ ویژگی برای اقتصاد مقاومتی آمده است که عبارت از: ۱- تحرک و پویایی در اقتصاد کشور و بهبود شاخص‌های کلان به ویژه عدالت اجتماعی، ۲- توانایی مقاومت در برابر عوامل تهدیدزا، ۳- تکیه بر ظرفیت‌های داخلی در عین حال استفاده حداکثر از امکانات بیرون کشور، ۴- رویکرد جهانی، ۵- مردم محوری با واگذاری فعالیت‌های اقتصادی به مردم، ۶- امنیت اقلام راهبردی و اساسی، ۷- کاهش وابستگی به نفت (همان اقتصاد وابسته به صادرات محصول استراتژیک که به آن اشاره شد)، ۸- اصلاح الگوی مصرف، ۹- فساد ستیزی و امنیت اقتصادی به ویژه از طریق شفاف سازی و ایجاد فضای رقابتی و با ثبات، ۱۰- دانش محوری به ویژه با توجه به نیروی انسانی، می‌باشد. همچنین مقام معظم رهبری چهار نکته اصلی را به عنوان انگیزه و عوامل تهیه این سیاست‌ها ذکر کرده‌اند که عبارت از: ۱- ظرفیت‌های فراوان مادی و معنوی کشور، ۲- مشکلات مزمن و دیرپای اقتصادی، ۳- تهدیدهای اقتصادی خارجی، ۴- بحران‌های اقتصادی جهانی، می‌باشد. در ادامه این مطالعه به بررسی و توضیح مختصر در ارتباط با اهم موضوعات سیاست اقتصاد مقاومتی مطروحه در گزارش مذکور می‌پردازد. اهم موضوعات اقتصاد مقاومتی بدین قرار است: ۱- کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد: این مهم با کاهش درجه بالای وابستگی اقتصاد در نیازهای راهبردی یا وابستگی به مؤلفه‌های پشیران محدود، محقق می‌شود. ۲- پیشتازی اقتصاد دانش بنیان: در یک اقتصاد مقاومتی، پشیران اصلی دانش و نوآوری است. ۳- ارتقاء عدالت اجتماعی: الزامات تحقق عدالت در سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، تقویت رقابت‌پذیری بین مناطق، طراحی سازوکارهای سهم-بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف و طراحی مکانیسم‌های باز توزیعی است. ۴- تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد و رشد بهره‌وری: در اقتصاد مقاومتی، فراهم نمودن بستر رقابت سالم و مدیریت شده، یکی از مؤلفه‌های اصلی محسوب می‌شود. ۵- امنیت غذا و درمان: الزام کاهش وابستگی‌های راهبردی در حوزه کالاهای اساسی و خصوصاً کالاهای مرتبط با حوزه غذا و درمان از اهمیت مضاعفی برخوردار است. ۶- اصلاح الگوی مصرف: سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف به مثابه بخشی از نقشه کلان اقتصاد مقاومتی مدنظر بوده و هست و در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مورد تأکید قرار گرفته است. ۷- اصلاح نظام مالی کشور: بدون همراهی نظام تأمین مالی کشور، امکان مقاوم سازی و تولیدمحوری و فسادزدایی از سیستم اقتصادی وجود ندارد. ۸- حمایت هدفمند از صادرات: به معنی تکیه بر منابع و سرمایه‌های داخلی از یک سو، و تولید به قصد صادرات و رقابت با سایر کشورها از سوی دیگر است. ۹- مقابله با ضربه‌پذیری درآمد نفت: کاهش ضربه‌پذیری

درآمدهای حاصل از فروش نفت و گاز از طریق بهبود فرایندهای فروش نفت خام و نیز تنوع بخشی به منظور کاهش نفت خام، در اقتصاد مقاومتی مدنظر قرار گرفته و همچنین حرکت به سمت اقتصاد دانش بنیان و فاصله گرفتن از خام فروشی، در گرو توسعه و تکمیل زنجیره ارزش در صنایع پایین دستی نفت و گاز است. ۱۰- اصلاح نظام درآمدی دولت: به این معنی که بر درآمدهای نفتی یا همان صادرات محصول استراتژیک که در این مطالعه به آن اشاره شد، اتکای بیش از حد نشود، چرا که عارضه‌ای است که در سالیان متمادی دامن‌گیر اقتصاد ایران بوده است. ۱۱- شفاف سازی و سالم سازی اقتصاد: شفاف سازی، شرط اصلی فساد ستیزی و سالم سازی اقتصاد است. ۱۲- اتخاذ سیاست- های تولید محور: حمایت از تولید محصولاتی که عرضه رقابتی آن‌ها با خالص ارزآوری مثبت یا خالص ارزی منفی همراه باشد و توسعه فرهنگ حمایت از سرمایه، کار، کالاها و خدمات ایرانی با استفاده از نظرات متخصصان و صاحب‌نظران اقتصادی از مهمترین راه‌های تحقق اقتصاد مقاومتی است. در نامگذاری سال ۱۳۹۵، رهبر معظم انقلاب اسلامی در مورخ ۱۳۹۵/۰۱/۰۱ فرمودند: در مسئله اقتصاد آن چیزی که مهم و اصل است، مسئله تولید داخلی، رفع بیکاری، رونق اقتصادی و مقابله با رکود است. این‌ها چیزهایی است که مردم آن را حس و مطالبه می‌کنند. ایشان در ادامه سخنان‌شان فرمودند: علاج همه این‌ها در مجموعه اقتصاد مقاومتی گنجانده شده است، شرطش این است که برای اقتصاد مقاومتی کار و تلاش صورت گیرد. ایشان در ادامه بیاناتشان در حرم مطهر رضوی در مورخ ۱۳۹۵/۰۱/۰۱، ده اقدام اساسی را برای نجات اقتصاد کشور مطرح کردند که عبارت از: ۱- شناسایی و تمرکز بر فعالیت‌ها و زنجیره‌های اقتصادی مزیت‌دار کشور، ۲- زنده کردن تولید داخلی، ۳- پرهیز از واردات تضعیف کننده تولید داخلی، ۴- پرهیز از هدر دادن منابع مالی‌ای که پس از برجام باید وارد کشور شود، ۵- دانش بنیان شدن بخش‌های مهم و حساس اقتصادی، ۶- احیای بخش‌های اقتصادی که قبلاً در آن‌ها سرمایه‌گذاری شده است، ۷- شرط انتقال فناوری در معاملات خارجی، ۸- مبارزه جدی با فساد، ویژه‌خواری و قاچاق در کشور، ۹- ارتقای بهره‌وری انرژی، ۱۰- نگاه ویژه به صنایع متوسط و کوچک، می‌باشد. ایشان در ادامه بیاناتشان سال ۱۳۹۵ را سال اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل نامیدند و بیان نمودند که لازمه حل مشکلات اقتصادی: اقدام، عمل و نشان دادن محصول کار به مردم است.

نتیجه‌گیری

در این مقاله مروری مختصر بر سیاست‌های مالی و اقتصادی (با تأکید بر نامگذاری سال ۹۵: اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل)، صورت گرفته است. با توجه به مطالب ذکر شده می‌توان به این نتیجه رسید که دولت‌ها با استفاده از ابزارهای سیاست‌های مالی و اقتصادی می‌توانند، بر میزان تورم، تولید، اشتغال و ... تأثیر گذاشته و میزان پس‌اندازها، سرمایه‌گذاری‌ها و به دنبال آن تخصیص منابع را تحت تأثیر قرار دهند. در ایران مواجه شدن اقتصاد با تحریم‌های گسترده کشورهای غربی به این دلیل است که، آن‌ها دریافته‌اند، سهم عمده‌ای از درآمد ایران حاصل از فروش نفت است و اگر بتوانند جلوی فروش نفت ایران را بگیرند، می‌توانند اقتصاد ایران را با رکود مواجه نمایند و به آن آسیب‌های جدی وارد نمایند. باید اذعان نمود که این تحریم‌ها، آسیب‌هایی را در برهه‌ای از زمان به اقتصاد ایران وارد نموده است، هرچند آن‌طور که کشورهای غربی می‌خواستند، به سرانجام نرسید؛ لیکن این تحریم‌ها باید موجب شود که ایران نسبت به توانمندسازی اقتصاد کشور در مواجهه با تحریم‌ها اقدام نماید. از همین زاویه نیز، رهبر معظم انقلاب، با پیش‌بینی راهبردهای کشورهای غربی در برابر ایران، شعار: اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل، را برگزیدند تا، فضای عمومی کشور را برای این شرایط و سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی فراهم آورند. در پایان این مطالعه برای تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، پیشنهادهایی را بدین قرار ارائه می‌نماید: ۱- اصلاح و پالایش قوانین و سیاست‌های مالی و اقتصادی در راستای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و با توجه به سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران. ۲- اصلاح و پالایش لایحه بودجه و انطباق آن با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی. ۳- اصلاح و پالایش سرفصل‌های دروس دانشگاهی و انطباق آن با سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی. ۴- انجام سلسله اقدامات رسانه‌ای برای تبدیل این موضوع به یک گفتمان ملی برای پیشرفت و توسعه اقتصادی با توجه به سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی. ۵- همکاری و قناعت منابع انسانی (ملت) با دولت، نسبت به الزامات سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و پرهیز از اقدامات مجزا و هرچند موازی.

منابع

۱. اشرفی پور، محمدعلی. (۱۳۹۲). "آثار سیاست‌های مالی بر مصرف بخش خصوصی در ایران". مجله اقتصادی. شماره ۷ و ۸. مهر و آبان. ۵۱-۷۲.

۲. ستوده‌نیا، سلمان؛ عابدی، فریبا. (۱۳۹۲). "تأثیر سیاست‌های پولی و مالی در تثبیت مالی ایران". فصلنامه سیاست‌های راهبردی و کلان. سال یکم. شماره سوم. پاییز. صص ۱۰۳-۱۱۵.
۳. فلاحتی، علی؛ الماسی، مجتبی؛ آقایی، فاطمه. (۱۳۸۸). "تأثیر سیاست‌های مالی بر توزیع درآمد و رشد اقتصادی طی سال‌های ۱۳۵۲-۱۳۸۴". دو فصلنامه جستارهای اقتصادی. شماره ۱۱. بهار و تابستان. صص ۱۰۹-۱۳۱.
۴. عمید، حسن. (۱۳۸۱). فرهنگ عمید (دو جلدی). تهران. مؤسسه انتشارات امیر کبیر. ۱۳۸۱. جلد دوم. صص ۱۲۵۶.
5. <http://www.aviny.com/occasion/melli/90/maghale/siasat-mali.aspx>
6. <http://www.aviny.com/occasion/melli/90/maghale/siasat-mali.aspx>
7. <http://www.tebyan.net/newindex.aspx?pid=171563>
8. <http://www.accpress.com/news/1390/08/>
9. https://telegram.me/khamenei_ir/2413
10. https://telegram.me/khamenei_ir/2432
11. https://telegram.me/khamenei_ir/2435
12. <http://sukuk.ir/index.php/policy>